

DIRVA

Nr. 114

Spalis-October 7, 1963

Cleveland, Ohio

Amerikos nesėkmės priežastys

VALSTYBĖS DEPARTAMENTAS MOKA VESTI TOKIĄ POLITIKĄ, KURI GALI GALE PRIVEDA PRIE TOKIOS SITUACIJOS, KAD AMERIKIEČIAI PRADĖDA KOVOTI... SU ANTIKOMUNISTAIŠ. — TIESA, TIE ANTIKOMUNISTINIAI REŽIMAI NĖRA TOBULI, TAČIAU IR JŲ KRAŠTŲ BŪKLĖ NĖRA NORMALI. — PARALĖLĖ TARP VIETNAMO IR DOMINIKOS RESPUBLIKOS ĮVYKIŲ.

Vytautas Meškauskas

Prieš kurį laiką šioje vietoje rašydamas apie Pietų Vietnamą, paminėjau mažesnių JAV pareigūnų pastangas nuversti ten viešpataujančią Diemo režimą. Tos žinios buvo atėjusios iš Vietnamo šaltinių, dabar, spalio 4 d. Time magazinas tas pastangas patvirtina iš amerikiečių šaltinių. Pasak Time Valstybės Departamentas rugpjūčio 24 d. telegrama užklausė ambasadorių Henry Cabot Lodge, ar jis negalėtų varyti kokios kitos politikos, o ne remti Diemą. Toji telegrama buvo išsiųsta be atsakingo Gynimo Departamento pareigūno žinios. Mat, Gynimo Departamento, kuris Vietname turi 14.000 karinių "patarėjų" ir karo veiksmams išleidžia apie pusantro milijono dolerių kasdieną, irgi yra susirūpinęs Vietnamo būkle ir dėl to Valstybės Departamentas negali pats vienas imtis iniciatyvos pakeisti JAV politiką. Gynimo Departamento žmonės yra tokios pažiūros, kad kovoti reikia su komunistais, o ne su Diemo režimu, kuris yra vertas paramos, jei kovoja su komunistais.

Tuo tarpu Valstybės Departamente vadinamą "liberalų" klika, su Tolimųjų Rytų reikalams Valstybės Sekretoriaus asistentu Roger Hillsman priekyje, yra daugiau susirūpinę Diemo režimo pakeitimu. Toji garsioji telegrama buvo pasiųsta šeštadienį, kada Gynimo Departamente nebuvo nė vieno atsakingo pareigūno, kuris galėtų ją sulaukyti. Vienintelis aukštesnis pareigūnas, kuris davė tai telegramai savo O.K. buvo Valstybės Paskretorius Averell Harrimanas, kuris, kaip žinia,

taip "sutvarkė" Laosą, kad komunistai per savo kontrolėje turimą to krašto dalį gali visai saugiai tiekti ginklus Pietų Vietname veikiantiems komunistiniams partizanams. Kai apie tą telegramą patyrė Gynimo Sekretorius McNamara, jis labai supykė. Jo reakcija vienas jo padėjėjų taip apibūdino: "Tai buvo atominis sprogdymas!"

Šitas incidentas yra labai būdingas JAV politikos vedimo būdui. Kaž kokie mažesni pareigūnai būtinai nori "pagerinti" pasaulį. Jie sustabdė ginklų tiekimą Kubos diktatoriui Batistai, kad padėjus Fidel Castro "išvaduoti" Kubą Kremliaus naudai. Dabar jie nutraukė santykius su Dominikos respublika, nes ten kariai pašalino prezidentą Juan Bosch, kaltindami jį švelnumu komunistui. Panašiai prieš 15 mėnesių atsitiko su Peru.

Kiek galima spręsti iš spaudos pranešimų, Dominikos prezidentas, gydytojas Bosch, ilgus metus išgyvenęs tremtyje, buvo žmogus neblogas, bet labai silpnai orientavosi vidaus politikoje. Būdamas "demokratinis" pažiūrų, jis nenorėjo uždrausti komunistų partijos, kuri, anot jo, veikdama viešai yra mažiau pavojinga, negu pasislėpusi pogrindyje. Tačiau kiti įtakingi tos respublikos žmonės buvo priešingos nuomonės, kas ir privedė prie perversmo.

Čia reiktų pastebėti, kad labai demokratinėje Vakarų Vokietijoje komunistų partija yra uždrausta, nors ten ji dėl kultūros, politinio gyvenimo ir ūkinės būklės lygio tikrai nėra taip pavojinga, kaip lotynų Amerikos kraštuose.

Kol tokią Venezuelą valdė diktatorius Jimenez, kraštas bent ūkiškai darė smarkią pažangą. Jį pakeitęs demokratinis prezidento Bentacourt režimas negali susidoroti su komunistais, kurių vadai naudojami seimo narių imunitetu ir vadovauja tokiam terorui, kuris kasdieną pareikalauja žmonių aukų. Šiandien laikoma, kad Venecuela yra pirmasis komunistų tikslas Pietų Amerikoje. Kraštas, kuris dėl savo gausių naftos šaltinių tikrai galėtų neblogai gyventi!

Žinoma, diktatoriai, kokiais titulais jie nesivadintų, nėra normalus reiškinys, tačiau ir tų kraštų būklė, kuriose jie atsiranda, nėra normali. demokratija reikalauja tam tikro kultūros ir gerovės laipsnio, ji reikalauja politinių tradicijų. Tai labai gerai įrodė visos Rytų ir Vidurio Europos istorija. Bet šito nenorima suprasti. Rezultate diktatorius, kuris kovoja su komunistais laikomas blogu, o diktatorius, kuris pats skelbiasi esąs komunistas -- geras. Tokia logika privedė prie to, kad galų gale JAV su visa savo galia kovoja tik prieš antikomunistus. JAV nutraukė pašalpą Laosą dešiniems, kol tie nesudarė koalicijos su komunistais. Nebijodami dešiniųjų puolimų, komunistai per savo teritoriją gali ramiai remti Vietname operuojančius partizanus. O kai Diemas nori pasiųsti savo partizanus į šiaurinę Vietnamą, Washingtonas tai draudžia. Girdi, tai gali išplėsti karą. Ar reikia po to stebėtis, kad viskas taip "kreivai" nu-eina.

PAGRISTI APKARPYMAI UŽSIENIO PAGALBAI

Senatorius Hugh Scott praneša remias nusistatymą, kuriuo apkarpoma administracijos siūlytoji suma užsienio pagalbai iš 4,5 bil. dol. iki 3,5 bil. dolerių.

Toks sumažinimas ypatingai svarbus ir buvęs remtinas todėl, kad ir anot H. Scott, didelė dalis tų sumų eidavo komunistinių kraštų paramai. Išskyrus projektą, kuriuo numatoma Lenkijoje pastatyti vaikų ligoninę, kitos sumos komunistiniuose kraštuose nesulaukia jokio įvertinimo. Pvz., už 23 mil. amerikiečių dolerių pastatyta įmonė Jugoslavijoje neturi net menkiausio ženklo, kad tai JAV pinigais įkurta. Chruščiovui lankantis Jugo slavijoje, amerikiečiams inžinieriams buvo uždrausta dalyvauti tos įmonės atidaryme.

Taip pat nesą tikslu remti tas valstybes, kurios sa-

Pavergtųjų Europos Tautų Seimo dešimtosios sesijos atidarymo proga 1963 m. rugsėjo 17 d. vėliavų pakėlimo pusiau stiebo iškilmėse, kalba dr. G. Dimitrov, PET devintosios sesijos pirmininkas. Pirmas į kairę nuo jo Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvos Delegacijos pirmininkas, toliau Albanijos ir Lenkijos Delegacijų pirmininkai. Iškilmės vyko prie Pavergtųjų Europos Tautų pastato priešais Jungtinių Tautų pastatą tuo metu, kada pasaulio kraštų delegatai vyko į JT aštuonioliktosios sesijos atidarymą.

BENDRUOMENĖ IR PASAULINĖ PARODA

"Svetur atsidūrusiam lietuviui tautinė Bendruomenė turi atstoti tautą, nors ir netoki visuotiniu laipsniu. Čia Bendruomenės esmė ir paskirtis. Tai būtų būti visų mūsų siekiamasis tikslas, -- rašė S. Barzdukas 1960 m. rugpjūčio 27 d. Drauge.

Taigi, pripažindami B-nei visuotinumą, kuris jungia visus lietuvius už tėvynės ribų, laukiame iš jos ir mūsų atstovavimo visuotinumą.

Sekančių metų pradžioje įvyksiančiai Pasaulinei Parodai New Yorke dideliu tempu ruošiasi visos valstybės, norinčios ir galinčios joje dalyvauti, kurių tikslas parodyti pasauliui savo laimėjimus ir sugebėjimus visose srityse, žinoma, pagal natūralią žmogaus prigimtį sunoru lenktyniauti, prieš kitas valstybes pasididžiuoti.

Esant Lietuvai nepriklausomai, tokiose parodose dalyvavo ir mūsų valstybė. Kaip žinome ir

dabar šį klausimą pradėjo seniai diskutuoti New Yorko lietuviai, organizacijų atstovai pirmą kartą sukviešti pasitarimui Gen. konsulo Jono Budrio iniciatyva, ir tik po ilgų bandymų, įvairių

diskusijų, PLB New Yorko Apygardos iniciatyva iš organizacijų atsistų atstovų pagaliau buvo sudarytas Lietuvių Komitetas (Nukelta į 2 psl.)

ČEKAI IŠLEIDO 5 VYSKUPUS

Popiežiaus Povilo VI politikoje jautrus ryšiai su komunistiniais režimais tęsiasi mirusiojo popiežiaus Jono XXIII būdu. Per įtakingus tarpininkus ieškoma kelių, kad atleidus varžtus katalikų persekiojimų, kad paluosavus iškalėjimų jau keliolika metų kalinamus vyskupus.

Po ukrainiečių vyskupo Slipyi paleidimo, 5 čekų vyskupų, jų tarpe ir Prahos arkivyskupo Berano, paluosavimas, rodo santykių raidą, kurių nevengia parodyti, bent išorėje, komunistiniai režimai. Šiuo metu vyksta intensyvi derybos su Vengrijos vyriausybe dėl kardinolo Mindszenty tolimiesnio likimo.

Vienos arkivyskupas kardinolas Koenig, vienas iš pagrindinių Vatikano ir komunistinių vyriausybių ryšinių, net nustebo tokiu staigiu čekų vyriausybės elgesiu, paleidžiant jau 15 metų kalintą Prahos arkivyskupą ir 4 kitus

vyskupus. Jis tačiau netikės, kad paluosuotiems vyskupams būtų leista grįžti į jų vyskupijas ir vykdyti pastoracijos darbą.

Čekų mostas aiškinamas viena iš priemonių nusikratyti stalinistinėmis liekanomis ir vyriausybei pasikeitus parodyti didesnę lankstumą santykiuose su užsieniu, sekant kitų satelitinių valstybių pavyzdžiu.

Vyskupų kalinimas buvo didžiausia kliūtis Vatikano ir komunistinių režimų santykių prablaivinimui, kiek tie santykiai iš viso yra įmanomi ir kiek tų santykių buvimas nesukelia nuostabos katalikų sluoksniuose. Tačiau popiežiaus Jono XXIII kelias tuo klausimu, neatsižvelgiant į katalikybės persekiojimų apimtį, buvo bekompromisinis ir jo rezultate siekiama ir toliau gerinti katalikų bažnyčios padėtį už geležinės uždangos ir prisidėti prie bendros įtampos sumažinimo.

Tai ilgas ir politiškai nedėkingas bei nepopuliarus kelias. Jis nėra kai kur lygus ir komunistams. Lenkų katalikų jiems nepasisekė suvirkinti ir kardinolo Wyszynskio vaidmuo čia bene bus sukūręs precedentą bent satelitinių kraštų katalikų atsparumui ir kovos dvasiai kelti.

* BAŽNYČIOS SUVAŽIAVIMAS Šiuo metu vyksta Romoje tęsiant popiežiaus Jono XXIII reformų politiką, svarstė jautrų, bet kartu ir didelės reikšmės dokumentą, kuriuo stengiamasi naujai nusakyti bažnyčios pobūdį ir jos uždaviniai šių dienų gyvenime. Buvo iškeltas pasiūlymas išsakyti ir nedviprasmiškai nusakyti, kad bažnyčia nesiekia žemiškų galių ir egzistuoja žemėje "ne dominavimui, bet tarnybai".

Taip pat buvo ilgai diskutuota popiežiaus santykiai su vyskupais, bažnyčios ir valstybės santykiai ir eilė kitų klausimų.

Šiandien ir rytoj

JUGOSLAVIJOS diktatorius Tito, kelionės metu po Pietų Ameriką, turėjo progos įsitikinti, kad politiniai pasisekimai kartais gali sudaryti kiltis. Pavyzdžiui, jo suartėjimas su Maskva sukėlė sunkumų vaidinti neutralizmo gynėjo rolę. Kai Tito dabar kalba apie taikingą sugyvenimą arba neužsiangažavimą jokiam blokiui, dėl savo bičiulystės su Sovietų Sąjunga laikomas Kremliaus koezistencijos politikos siūlytoju.

Kelionės metu Tito stengėsi pašalinti įtarimus ir norėjo, kad jį priimtų tikru neutralistu, o ne neutralistu Maskvos tarnyboje. Jo užbaigiamasis vizitas Washingtone turėsias pasitarinai įrodymui, kad, nežidrint suartėjimo su Maskva, Jugoslavija neprarado laisvės užsienio politikos srityje. Tito žino, kad jo prestižas yra pavojuje ir nežinia kaip ilgai jam pavyks laviruoti tarp dviejų blokų.

Tito kelionės tikslas buvo ne vien tik noras sustiprinti neutralistų bloką, bet kartu išplėsti prekybinius ryšius su Pietų Amerikos kraštais. Jugoslavija gali tapti Pietų Amerikos žaliavų pirkėja ir mainais iškišti savo blogos kokybės prekes, kurios neranda pasaulyje rinkos. Tad galima tikėtis, jog Tito suteiks Pietų Amerikos valstybėms kreditų, kad jos galėtų nusipirkti Jugoslavijoje prekių.

Santykiai tarp Jugoslavijos ir Pietų Amerikos valstybių ne visada buvo geri. Tito prieš keletą metų turėjo vizituoti Braziliją, kai dar valdė Quadros, žinomas dėl savo kairiųjų pažiūrų. Vizitas buvo anuluotas, kai prezidentas Quadros buvo nuverstas. Pagaliau Tito buvo nepatenkintas, kad jokia P. Amerikos valstybių, išskyrus Kubą, 1961 m. nedalyvavo Belgrade "neutraliųjų valstybių viršūnių" konferencijoje.

Su Kuba, vienintele "socialistine" valstybe Vakarų pusrutulyje, Jugoslavijos santykiai dabar yra ypatingai šalti. Laikai, kada Havana ir Belgradas organizuodavo užsienių reikalų ministrų susitikimus, seniai praėjo. Kubos spauda puldinėja Jugoslavijos režimą ir dėl tos priežasties Tito nežada sustoti Kuboje. Gal dėl to jis nepatiria ir kitoms Pietų Amerikos valstybėms pasekti Kubos pavyzdžiu...

SUVALKIETIS, atvykęs į Kauną pamatė Nemune skęstantį žmogų, kuris šaukėsi pagalbos.

-- Ar tu moki kalbėti rusiškai? -- klausia suvalkietis.

-- Taip, drauge, aš mokiausi...

-- Matai, jei vietoj rusų kalbos būtumei mokėsis plaukti, tai šiandien nereikėtų skęsti...

(vg)

Neutrali simfonija...

Pasaulinė paroda...

(Atkelta iš 1 psl.)

Pasaulinei Parodai ruošti, kurio pirmininku išrinktas prof. Jokūbas Stukas ir iš 44 asmenų entuziastų, optimistų, idealistų komitetas jau keletą mėnesių veikia pasiskirstęs į atskiras sekcijas.

Š.m. rugpjūčio 27 d. man teko dalyvauti šio komiteto pilnates posėdyje ir išklausti ty sekcijų pirmininkų pranešimų, kaip darbas vyksta.

Pirm. J. Stukas pranešė, kad parodos vadovybė leido statyti lietuvišką kryžių, kuris liks visiems laikams toje vietoje likusiam parke. Priimtas arch. Mulo projekto. Gautas statybos lėšų 15-kai tūkstančių židrovų lietuvių koncertui, kuriam data nustatyta 1964 m. rugpjūčio 23 d., kada buvo ir pati pirmoji lietuvių dainų šventė. Jis apgailestavo, kad Laisvės paviljonui negautas leidimas.

Daugiausia berods į priekį pažengta meno, ypač muzikos, sekcijoje. Kaip pranešė pirm. muz. A. Kačanauskas, jau užregistruota 30 chorų su 875 choristais, kuriems kelionė ir išlaidų šia teks apmokėti 100%, nes siūlant 60% jie nesutiko dalyvauti.

Pranešimus padarė dar šie sekcijų vadovai: J. Matulaitienė, H. Kulber, R. Kezys, J. Sirusas ir inž. V. Dilys.

Iš pranešimų atrodo, kad šie idealiai nusiėmę žmonės aukoja savo trumpą pilsio laiką, eina, beldžiasi į įvairių įstaigų duris. Beveik visų sekcijų šis tas jau atlikta, 24 kartus posėdžiavta ir toliau darbas visai sklandžiai rodo eity, jei finansų sekcijos pirm. inž. Vladas Dilys savo liūdnu pranešimu nebūtų atsisotęs skersai kelio visiem planams vykdyti, užakcentuodamas, jog nors prašymai ir laiški pavieniams asmenims ir org-joms išsiuntinėti, bet dar negrįžta su aukomis ir be išdėtinio nežinaš kiek yra kasoje pinigų, jei iš viso yra.

Dr. Vileišis iš Waterburio pabrėžė, kad ši didžiulė lietuvių manifestacija, dainų ir tautinių šokių koncertas ir aplamai dalyvavimas parodoj yra visų mūsų reikalas ir tik Bendruomenei padedant gali būti sukurta reikiama suma pinigų. Pirmininkaujantis J. Valaitis jam pareiškė, kad ši komiteta iš org-jų atstovų išrinkto B-nės New Yorko Apygarda, bet jos atstovų nėra. Karts nuo karto jie pasirodo, pažada visokią pagalbą, bet ne pinigų. O šiandien buvo žadėjęs atvykti B-nės Centro Valdybos pirm. Jaisaitis iš Chicago ir įteikti 1000 dol. pradžiai, bet neatvyko ir neatšuntė -- baigė Valaitis.

Šis klausimas šaukiasi sprendimo, nes laikas bet kokiems pasirošimams yra labai trumpas ir, anot Kačanausko, jei nebus pinigų ir labai greitai, tai nebus nei dainų šventės, nes reikia skubiai spausdinti gaidas ir tuoj mokėti.

Akt. K. Vasiliauskas pateikė meno sekcijos provizorinę sąmatą 27,000 dol. Jurs vietoj kun. L. Jankaus pranešė, kad eksponatų esą galima gauti daug ir nepaprastai vertingų, tik dar nėra patalpų ir lėšų pergabimui net iš kitų valstybių. Esą, tai būtų teko lietuviško genijaus paroda. Deja, niekas nepainformavo, kokios srities tas mūsų genijus būtų ir ką jį atsiųskume, ar pateisintų tas išlaidas, kurioms jis numato apie 10,000 dol.

Tai tik dvi sekcijos ir jau 37,000 dol., o sekcijų yra 8. Galime įsivaizduoti, kokią pinigų sumą turime surinkti iš mūsų visuomenės. Žinoma, tam tikra dalis pajamų būtų už bilietus. Tačiau visvien sunku tikėti, kad šią pasakišką sumą per tokį trumpą laiką lietuvių visuomenė galėtų suaukoti.

Kam priklauso tas galutinas ir skubus sprendimas: pasirodyti ir kuo? Aišku, Bendruomenei, kuri yra visuotina, apjungianti visus lietuvius, nes čia ir būtų visų išieivijos lietuvių reprezentacija arba nuosmūkis.

Tačiau, Bendruomenė, kaip matėme iš pranešimų, savo iniciatyva pradėjusi, nuleido rankas ir tyli, netaria jokių savo sparnuoto žodžio, o turėtų, nes anot mano gerb. lituanistikos mokytojo S. Barzduko, sveikoj ir gyvoj Bendruomenėje yra natūralus minties reiškinys bei gynimas. Čia turi būti, anot jo, galima ir viešojoji opinija, sauganti visa,

AKADEMINIS GYVENIMAS

Santaros-Šviesos Federacijos suvažiavimo dalyviai paskaitos metu.

P. Petručio nuotrauka

GYVOJI LIETUVYBĖ TABOR FARMOJE (2)

R. MIEŽELIS

Vakaro sympoziume "Federacijos santykiai bei programa Bendruomenėje ir Amerikos Lietuvių Taryboje" dalyvavo adv. Algimantas Kėželis, JAV LB Centro Valdybos bei Santaros-Šviesos Federacijos Valdybos narys, ir Raimundas Mieželis, Amerikos Lietuvių Tarybos narys (Federacija neperseniausiai buvo priimta į ALT ir joje turi savo tris atstovus).

Algimantas Kėželis savo žodyje ryškiai pabrėžė Bendruomenės, kaip visus lietuvius jungiančios organizacijos, reikšmę ir būtinumą, kad jos veiklon įsijungtų daugumos aktyvių žmonių. Bendruomenės dirbamas darbas lituanistiniame švietime, plačiosios lietuvių visuomenės apjungime, kolektyvinio meno pasirodymuose yra labai svarbus ir jei Bendruomenės nebūtų, didelė dalimi liktų neatliktas. Tačiau Bendruomenei neabejojant reikia irgi koncentruotis į tas veiklos sritis, ypač stiprinant kultūrinę veiklą. Bendruomenės žingsniai "politinės" veiklos arenon yra žalingi pačiai Bendruomenei, nes nukreipia ir taip ribotas jėgas į darbą, kuriam atlikti yra nemažai ir kitų "savanorių". Diskusijų dalyvių nuomonės šiuo klausimu gan vienosdai sutapo.

Raimundas Mieželis savo pranešime išskėlė, kad Federacijos įsijungimas į ALT yra naudingas, nes suteikia galimybes, nors ir nelabai plačiai, dalyvauti pastangose Lietuvos klausimą išlaikyti gyvą Amerikos valdžios sluoksniuose. Federacijai tokios rūšies darbas nėra svetimas, nes nariai visą laiką aktyviai dalyvauja "Lituanus" redakciniuose kolektyvuose ir kaip tik iš Santaros išėjo iniciatyva įteikti Jau-nimo Peticiją JAV Prezidentui 1956 m. birželio mėn. ir Lietuvių Jau-nimo Memorandumą Jungtiniams Tautoms 1958 m. vasario 16 d. Federacija per savo atstovus turėtų siekti, kad ALT būtų užteiktai jūdus greitai ir efektyviai reaguoti į iškilančius dienos įvykius ir tuo būdu suteiktų kryptį bendroms lietuvių visuomenės pastangoms (pavyzdžiui jau dabar reiktų pasisakyti prieš bandymus sudaryti nepuolimo sutartį tarp NATO ir Varšuvos paktą organizacijų, organizuojant laisvų raišymą Amerikos valdžios ir Kongreso nariams; turėtų -- nors to nepadary -- efektyviai reaguoti į tokius įvykius kaip Vatikano pasiuntinybės teisių susiaurinimą ir pan.).

kas B-nei naudinga ir išskirianti, kas jai kenkia. "Kai šituo nustoja rūpintis, pasukama stingimo keliu. Reikėtų labai apgailestauti, jei mūsų Bendruomenė taip pat įsigalėtų Molio Motiejaus dvasia, kuriam dėl visko nei šilta, nei šalta" (S. Barzdukas, Draugas, 1960.8.27). Jei B-nė ši didį darbą pradėjo ir nutilo, nei dirba, nei informuoja tokiu svarbiu reikalu, kyla klausimas, kodėl? Nejaugi ji ima stingti ir eiti Molio Motiejaus keliu, kuriam dėl visko nei šilta nei šalta?

E. Čekienė

R. MIEŽELIS

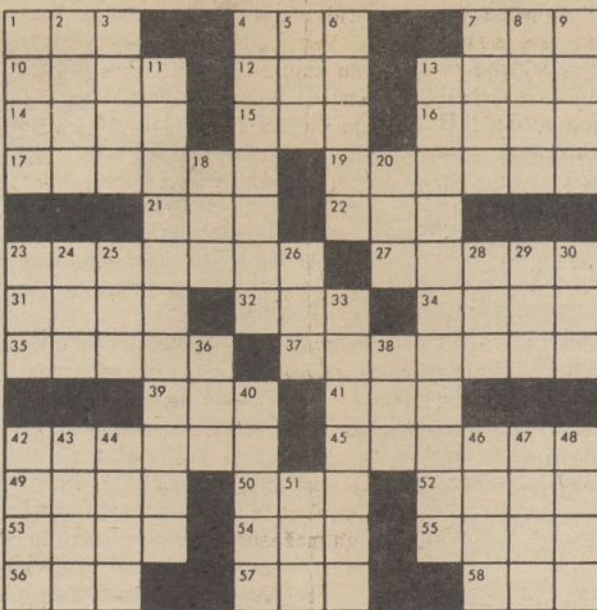
Tačiau tuo pat metu ALT savo metiniuose biudžetuose turėtų skirti lėšų ir tokiems darbams, kurie nors pareikalauja didesnių sumų, bet bus svarbūs Lietuvos laisvinimo byloje ilgesnį laiką (pavyzdžiui, išleidimas studijos anglų kalba apie Lietuvos sovietizaciją, sudarymas sąlygų pasirodyti informacinei-politinei filmai apie Lietuvą anglų, ispanų, prancūzų, vokiečių kalbomis, didesnė parama "Lituanus" žurnalui ir t.t.). Sumos tokiems reikalingams nėra tokios didelės, kad ALT išdardys jų nepakeltų.

Ketvirtadienio popietės diskusiją pašnekesį "Elito pavojai ir pareigos" pravėdė istorikas Vincas Trumpa iš Washingtono. Jo pašnekesio mintis gal net geriau

išreiškia neoficialūs pavadinimas "Šalin elitas -- atgal į liaudį!" Vadinamoji dinamiskoji kurybingoji mažuma -- elitas -- dažnai išsigema ir pasidaro tik stabdis, slėgią pažangą bendruomenėje (ypač emigrantinėje visuomenėje, kuri yra automatiškai labai konservatyvi), o vadinamieji menkystės legionai -- liaudis, masė -- nėra vien jau tik menkystės atstovai. Tad mūsų viltis negali slypėti vien tik mažumoje, kaip kad rašo dr. Juozas Girnius savo knygoje "Tauta ir tautinė ištikimybė". Elito vadovaujama mūsų visuomenė nebelieka, nors tai ir skelbiama, "laisva, atvira ir demokratiška". Per daug dalykų jau yra tapę "tabu", kuriuos "kovojanti visuomenė, kuriai reikalinga drausmės" nebegali kalbėti, o liaudžiai palikta galimybė tik do-

KRYŽIAŽODIS Nr. 4

Paruošė A. Mironas

Raidės a, c, e, i, s, u, z gali būti skaitomos kaip a, č, e, é, i, š, o, u, ž.

SKERSAI: 1. Reikalavimas daugiau. 4. Paisyk. 7. Jungtukas. 10. Lenkų-vokiečių upė. 12. Juodu. 13. Galutinis skaičius. 14. Paros dalis (galin. l.). 15. Liūtas (lotyn.). 16. Senovės Egipto dievas. 17. Laikiniai užmiršt. 19. Altana. 21. Tarptautinis žodelis vartojamas oro pašte. 22. Nešioja batus. 23. Būsiamasis gyvenimas. 27. Zarasų aps. upelis. 31. Taip vadina Williamą. 32. Sidnėjaus vardo santrumpa. 34. Veido dalis. 35. Trumpam užsukt. 37. Pirmos eilės giminės. 39. Prieveiksmis. 41. Senas (angl.). 42. Kolios, barsi. 45. Gąsdins, baugins. 49. Nustebimo klausimas. 50. Veiksmažodis esam. laike. 52. Žodžiais baust. 53. Kūno dalis. 54. Prieveiksmis. 55. Vienas iš Didžiųjų Ežerų. 56. Barstyt sėklas. 57. Merginos vardas. 58. Valgyt gyvuliškai.

STATMENAI: 1. Kilni savybė. 2. Lopyt kojines. 3. Ne dažni. 4. Tokiais vadinami kraujo rutulėliai. 5. Upė Rusijoje. 6. Karinis dalinys. 7. Gurbas, kuginy. 8. Sen. Egipto valstybės globėjas. 9. Europos gyventojai. 11. Didelis geležinkelio mazgas Lietuvoje. 13. Municipalitetas. 18. Vykty pėsčiomis. 20. Filmų aktorės Gardner vardas. 23. Vienas ir kitas kartu. 24. Glebs, mirks. 25. Merginos vardas. 26. Sibiro santrumpa. 28. Ribos pabaigai žodelis. 29. Filmų aktorės vardas. 30. Kai 50 gulsčiai, tik kitokis asmuo. 33. Paklodė, paklotė. 36. Varystoliau. 38. Urvas, landa. 40. Neiginys. 42. Vokiečių prelatas ir politikas. 43. Parazitas. 44. Įsisavint. 46. Vykdyti, dirbo. 47. Akies rainelė (lot. k.). 48. Korektūrinis ženklas, palieką išbraukimą. 51. Gaida.

KRYŽIAŽODŽIŲ NR. 3 SPRENDIMAS:

SKERSAI: 1. Vydūnas. 5. Kudirka. 10. Arė. 12. Era. 13. Gira. 14. Katė. 18. Asla. 19. Austi. 21. Alkūnės. 23. Štai. 26. Sakai. 27. Abel. 30. Pirmyn. 32. Tabelė. 34. Atlas. 35. Zebra. 36. Labiau. 39. Lietuv. 41. Eses. 42. Skaltė. 45. Saga. 46. Skubina. 49. Abara. 52. Reik. 54. Salas. 55. Amen. 57. Kad. 59. Ava. 60. Smetona. 61. Mironas.

STATMENAI: 1. Vygė. 2. Dar. 3. Ural. 4. Ne. 6. De. 7. Irak. 8. Ras. 9. Aras. 11. Atsukt. 14. Kalinauskas. 15. Auka. 16. Etna. 17. Miestelėnas. 20. Ati. 22. Vėl. 24. Arabė. 25. Imtis. 27. Abrės. 28. Beata. 29. Leina. 31. Yla. 33. Abi. 37. Ąsa. 38. Kabala. 40. Ugi. 43. Kuba. 44. Lira. 47. Oras. 48. Skat. 50. Savo. 51. Anas. 53. Ike. 56. Man. 58. Do. 59. Ar.

lierių dalyvauti laisvės kovoje. Pavojingiausias žingsnis dabar yra gilinimas skilimo tarp mažumos ir daugumos čia ir didinimas prarajos tarp "šiapus ir anapus" lietuvių.

Vakariname pranešime buvo plačiau ir planingiau išnagrinėta tema, kuri vienoje ar kitoje formoje vis išskildavo diskusijose -- tai santykiai su kraštu. Žurnalistas Vytautas Meškauskas (įdomiai tarptautinės politikos klausimais bendradarbiaujantis Dirvoje, o mūsų vidaus "kultūropolitikos" -- Margutyje) savo žodyje "Bendravimas ar kolaboravimas?" išryškino visą eilę priežasčių, kodėl pilnas bendravimas su pavergtaisiais kraštais yra neįmanomas (pavyzdžiui, kultūriniam bendravimui reikalingi žmonės, kurie turi pozicijas anapus, tuo pačiu esą komunistų partijos elite; nieko negalima tikėtis iš ten išgauti nesantysiaujan su oficialiomis įstaigomis, grįžę žmonės nebegali jaustis laisvai ir tampa bent savo tyla išjungti iš laisvinimo pastangų ir t.t.). Diskusijose, kurios vietomis buvo karštos, o vietomis

ri daugiau bijotis platesnių ryšių: mes, laisvi žmonės, laisvuose Vakaruose ar sovietinis okupantas Lietuvoje, išsilaikę tik žmogaus priespaudos dėka?

(Nenorėdamas perilgai viename numeryje liesti tą patį dalyką, Santaros-Šviesos suvažiavimo paskutiniųjų trijų dienų aprašymą tęsiu kituose numeruose).

Raimundas Mieželis
1963 m. rugsėjo 29 d.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LITUANUS -- Lietuvių Studentų Sąjungos leidžiamas žurnalas anglų kalba pasirodė pirmąjį šių metų numeriu. Nėra abejonės, kad tai ženklas, jog šis naujdingas ir gražiai reprezentuojamas žurnalas ir mūsų studentijos pastangos neturi tos mūsų visuomeninių organizacijų paramos, kurios jis yra vertas.

Šį numerį parėmė Dr. Juozas P. Kazickas ir Dr. Juozas K. Valiūnas, Nėries b-vės sąvininkai.

Žurnalo redaguoja A. Mickevičius ir redakcinė kolegija.

Lituanus I šių metų numeris skirtas ilgai apžvalgai apie komunistų kovą su religija Lietuvoje.

Menas atstovaujamas St. Goštauto straipsniu apie dail. Vytautą Igną.

Paminėti vysk. T. Matulionis, kun. Maironis, prof. M. Biržiška.

Ilona Gražys patiekia angliškai išleistas knygos Lithuanian Quartet apžvalgą ir pabaigai V. Manelio straipsnis apie Lietuvos žemės tik sovietiniame režime.

Žurnalo techniškas apipavidalinimas dar simpatyngą išpūdį. Tai techniškojo redaktoriaus K. Čerkelio nuopelnas.

Grįžtant prie Lituanus žurnalo medžiaginės padėties, tenka pridurti kad jąja aktyviai rūpinantis turėtų ALT Centro Valdyba, priėmusi savo tarpan ir Lietuvių Studentų Sąjungą. L.S. Sąjungos atstovas turėtų valdyboje gerai atsverti ALT informacijai leidžiamų sumų tikslumą ir į svarstyklės mesti Lituanus visų jo svorį.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

(ACT OF OCTOBER 23, 1962; SECTION 4369, TITLE 39, UNITED STATES CODE)

1. Date of filing: September 20, 1963.
2. Title of publication: Dirva.
3. Frequency of issue: Three times a week: Mondays, Wednesdays & Fridays, except Holidays.

4. Location of known office of publication: 6907 Superior Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.

5. Location of the headquarters or general offices of the publishers (Not printers): 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio, 44103.

6. Name and addresses of publisher, editor, and managing editor: The American Lithuanian Press & Radio Ass'n. "VILTIS", Inc. Editor: Jonas Ciuberkis, 17422 East Park, Cleveland, Ohio, 44119. Managing Editor: Jonas Ciuberkis, 17422 East Park, Cleveland, Ohio, 44119.

7. OWNER (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given).

American Lithuanian Press & Radio Ass'n. "VILTIS" Inc. (not for profit), 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio, 44103.

Dr. Vl. Ramanauskas, 18310 Marcella Rd., Cleveland, Ohio, 44119; K. Pocius, 3908 Fir St., East Chicago, Ind.; St. Lazdinis, 1192 East 87 st., Cleveland, Ohio, 44108; V. Vinclovas, 1903 Sunset Dr., Cleveland, Ohio, 44117; V. Rastenis, P. O. Box 1247, Woodhaven, New York.

8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities (If there are none, so state). None.

9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.

10. This item must be completed for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in section 132.231, 132.232, and 132.233, postal manual (Sections 4355a, 4355b, and 4356 of Title 39, United States Code).

	Average no. copies Each issue during Preceding 12 months	Single issue nearest to filing date
A. Total no. copies printed (Net Press Run)	5882	5894
B. Paid circulation		
1. To term subscribers by mail, carrier delivery or by other means.	2889	2901
2. Sales through agents, news dealers, or otherwise.	2793	2793
C. Free distribution (including samples) by mail, carrier delivery, or by other means.	200	200
D. Total no. of copies distributed. (Sum of lines B1, B2 and C).	5882	5894

I certify that the statements made by me above are correct and complete.
JONAS CIUBERKIS, Manager

DIRVA ★★ ★
THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio. 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.
Editor-in-chief Jonas Čiuberis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

POBŪVINĖ VEIKLA

Ar tik nebus tai Karolio Drungos terminas, prigijęs kaip valdžios mokesčiai. O mokesčiai, kiek jis bebūtų būtinas valstybės ar organizacijos gyvenime, kartais pasidaro įkyresnis už įkyriausią mūsę.

Amerikiečių spaudoje, neatsižvelgiant į džiugią naujieną, kad nuo 1964 metų mokesčiai bus sumažinti, labai dažnai pasirodo žinios, kuriose slypi vietiniai mokesčiai rykliai, kad tų mokesčių sumažinimą panaudoti -- lokaliųjų mokesčių padidinimui. Ir taip ne vien tik Forest News iš Fairbury, Illinois, skundžiasi, kad žmogus turi labai rimtai susirūpinti, kad sugalvojus, kur gauti pinigų visiems mokesčiams apmokėti.

Lietuviai taip pat negali skųstis mokesčių stoka. Šalia valdžios mokesčių, turime mokesčius savoms organizacijoms. Kai ateina bendruomenės išdukinas, tuos 2 dolerių į metus nesumokėti būtų lyg ir gėda. Kartą į metus paaukoti laisvinimo reikalams -- dar ne bankrotas. Pagaliau, yra dūšiai artimų organizacijų, kaip gi neduosi. Tai vis dar nedidelė ir neišvengiama bėda. Šioje bėdoje galėtume būti net gi duosnesni.

Bet ateina dar ir laikraščių administracijų raginimai. Turėčiau čia daugiau rašalo paltiet, bet kol kas, bent Dirvos administracijoje šiuo klausimu dar niekas triukšmo nekelia. Gaila mums tik tų skaitytojų, kurie gyvena varganose sąlygose Vokietijos sanatorijose ar iš mažos vokiečių pensijos. Visų jų patenkinti nepajėgiame, nors darome, kas galima su BALF ir kelių rėmėjų pagalba.

Bet, grįžkime prie pobūvinės veiklos. Čia jau teko susidurti su labai įdomiu reiškiniu, susijusiu ir su spaudos klausimais.

Rudenio pagausėjo "korespondencijų", kuriose pranešama apie tokią tos ar kitos organizacijos veiklą; aštuntadienį įvyksta smagus balius su labai turtingu valgiu ir gėrimų bufetu, gausiu laimėjimų krepšiu, rožių ir pinavijų vaidu. Įėjimas tik saujelė dolerių. Visa visuomenė privalo ateiti, nes baliaus pelnas skiriamas paremti... ir t.t.

Kada organizacijos nariai įdeda daug darbo ruošiant parengimus, kurių pelnas skiriamas naudingam tikslui, kaip gi čia neparemsi. Ir Dirva neišvengė neremumo. Dėjo tokias "korespondencijas" nemokamai. Tačiau tai paprotį privertė keisti tos organizacijos, kurios puikiai supranta lietuviškos spaudos padėtį ir dalį pelno skiria skelbimui, o kartais ir be skelbimo, neragindamos, prisimena spaudą, kuri tos ar kitos organizacijos veiklą ir taip pristato skaitytojui dėmesiui. Reikia pasidžiaugti, kad tokių organizacijų yra ir jų vadovybėse yra žmonių, kurie supranta, kad neparėmus spaudos, nutost ir jų veikla visuomeniškumo pobūdžio.

Rudens pobūvinė veikla klesti. Ima baimė, kad parengimų kasos gali nukentėti nuo infliacijos. Įkyrės vieną dieną ir mūsų visuomenei tokie "netiesioginiai mokesčiai".

Nenorime pasisakyti prieš parengimus, kaip tokius. Visuomeniame gyvenime jie neišvengiami. Norime tik savo triušraį jungti prie jų garsinimo, tikėdamiesi, kad kartais gal gi liks koks trupinėlis ir spaudai, gausų ir turtingą bufetą aptvarkius. (j.č.)

Spaudoje pasidairius

MARGUTIS savo rugsėjo mėn. numeryje parodė, ką jau seniai nebereikėjo įrodinėti, kad žurnalą leidžiant, neužtenka tik straipsnių. Žurnalui reikia gilesnio išvalgumo, aukšto intelektualinio lygio studijų, autoritetingo žvilgsnio į ateitį. Straipsnių turinys gali būti ir neblogas. Tačiau straipsniai, kuriuose nagrinėjama dienos klausimai, tinka laikraščiams. Žurnalo pavadinimas ir formatai, gražūs viršeliai, dailus apipavidalinimas dar nekuria žurnalo, kurio kartą į mėnesį pasigenda skaitytojai.

Ir šiame numeryje, kad ir kruopštus ir išvalgus V. Meškauskas darbas, bet vienas savo straipsniais nei jis pats, nei K. Drungos, Algirdo Indros, Kęsto Reikalo apžvalgos ir analizės, recenzijos ir sugestijos neišsina iš laikraštinio rėmų. Tai nėra nuvertinamas autorių nei jų nagrinėjamų temų. Kyla tik klausimas, kuo skiriasi Margučio skaitytojai, pvz., nuo Dirvos skaitytojų, kad vieni straipsniai tų pačių autorių privalo būti spausdinami Margutyje, kiti Dirvoje.

Atrodys tai lyg pavydu, kodėl išvardintieji autoriai savo straipsniais nuėjo į Margutį, o ne į Dirvą. Ne. Tai tik pastaba, kad leidžiant žurnalą, kuris be abejo, užima tam tikrą vietą mūsų skaitančioje visuomenėje, reikia turėti ir planas ir pakankamos potencialios išsiskirti iš laikraštinės rutinos.

Margutis, apie kurį čia kalba-

me, V. Meškauskas žvalia plunksna iškelia dar vieną dr. J. Griniaus bandymą įrodyti, kad rašant reikia žinoti, apie ką rašai. Juozas J. Bachuno išleista knygtė apie dr. J. Griniaus viešnagę Amerikoje (Mano Viešnagė Amerikoje), pasak V. Meškauską, galėtų būti bandymas nukonkuruoti humoro srityje Albina Valentina. Bet pasirodo, kad tikrovės išskaičiavimai dr. J. Griniaus nėra naujokas.

Keliais būdais pavyzdžiais parodęs, kad dr. J. Grinius savo išspūdžius parašė nesiorientuodamas JAV gyvenimo realybėje ir pažiūrose, išduodant savo ignoranciją, nežinojimą ir nenorą įsigilinti, nueinant iki akiplėšiškumo ir tyčiojimosi, V. Meškauskas patiekia ir pavyzdį, kuriuo dr. J. Grinius "iškyla" savo klaidinančiais darbais net svetimųjų spaudoje.

"1961 m. Paryžiuje Librarie Aristide Quillet išleistoje Histoire generale des litteratures 3 tome, 799 psl., rašydamas apie lietuvių literatūrą tremtyje, jis keliais bendrybių sakiniiais paliečia išsivijos rašytojus, išskeldamas Rašytojų Draugiją, kuri iš tiesų neturėjo jokios įtakos mūsų literatūros gyvenimui, ir paminia keletą pavardžių. Akivaizdus nesąžiningumo Grinius pasiekia nurodymas tuos rašytojus, kurie, literatūrinį darbą Lietuvoje vos pradėję, labiau išryškėjo tremtyje, Tokių rašytojų Grinius paminia tris: Bradūną, Jurkū, Rūtą. Labai aišku, kodėl Griniui į šią grupę (šalia Jurkaus ir Rūtos) netinka Marius Katiliškis, Henrikas Nagys, jau nekalbant apie Griniaus neapkenčiamą Antaną Škėną ir neminint kitų, tikrai ne mažiau reikšmingų Jurkų ir Rūtą. Ir ne vienėtvynės pasiilgimas bei pavojus tautinei

LIETUVIO DAILININKO PETRO LUKO KELIONĖ PER KŪRYBOS PASAULĮ...

JURGIS GLIAUDA

Petras Lukas (anksčiau Lukošius), vilnietis iš Drukšų, baigęs Milano Meno akademiją skulptoriumi, pasiskyręs kultivuoti plastinės keramikos meną, perėjo nepaprastą savo kūrybinio vystymosi kelią.

Puoselėjęs lietuvių tautinių motyvų įjungimą į keramiką, pasiekęs ko ne meistriškumo vazu stilizavime ir jų naujų formų išradime, Lukas susidomi tapyba ir čia, kaip ir keramikos srityje, ieško naujų kelių, naujų spalvų ir naujų motyvų.

Gyvenimo kelias nuostabiai susiderina su dailininko ieškojimi-

mais. Italija, Lietuva, pasitraukimas iš Lietuvos 1944 metais, Šveicarija, Venezuelos egzotika ir pažintis su džiunglėmis, ir, pagaliau, nuostabioji, pasakiškoji ir mistiškoji Indija.

Ilgai išgyvenęs Venezueloje,

dėnė artėja į realizmą, tačiau labai sustiprintą motiniškumo esencija, ne naturalizmu.

Esmine Luko venezuelinio periodo žyme yra dailininko ieškojimų siekių išsprendimas. Tie siekliai: kartais iki kraštutinumo

Petras Lukas prie milžiniško gen. Francisco Mirandos paminklo.

lankęs Kolumbiją, Lukas šią vasarą staiga nutraukia ryšius su ilgiai jį glaudusiu kraštu ir išvyksta į Indiją. Jis ieško naujų impulsų mene, kurie būtų visiškai priešingi europinėms mokykloms. Jo laiškei iš Indijos atspindi naujai surasto kūrybinio Eldorado entuziazmą.

Venezueloje dailininkui sekėsi su stambiais skulptūros užsakytais ir jų vykdymais. Vienas iš jo didžiulių projektų buvo netoli Caracas generolo Francisco Mirandos paminklas. Tačiau tas didžiulis projektas atnešė dailininkui nelaimę. Visa marmuro struktūra siekė 115 metrų aukščio. Valydamas užkandžius generolo ausyje, Lukas paslydo, nukrito ir sunkiai susižeidė. Tačiau tas paminklas ilgus dešimtmečius bylos apie lietuvių dailininko talentą Venezuelos žemėje.

Venezuelos periodo Luko kūryba pažymėta monumentalumu paminkluose ir yra nuostabiai margu mažesnės apimties kūrinuose. Vyrauja stipriai pabrėžta simbolika, ryškiai matoma jo kūrinų nuotraukose: Jezus prie laiptų į kančios taurę, Ašarų upės, Žmogaus žvilgsnis į žemę kūrybinėje ekstazėje. Tačiau Katės teikia daugiau primityvinio estetizmo nuotaikų. Ir Motina iu-

einą susimbolintos idėjos poraiškiais. Tuo Lukas dalinai priima mums pirmojo kūrybinio periodo Čiurlionį, ir, šiek tiek Vaitiekūną, buvusį mūsų losangeliskį, iškėitusį Angelių miestą į Chicago.

Vienok Luko siekliai žengti žingsnį toliau, rasti visišką idėjų ir formos sutapatinimą suvedę jį su indų tapyba. Jau Venezueloje Lukas nevengė tapybos. Jis ieško kolorito, varšų, žviesos, nukrypsta į egzotiką, į džiunglių gilumą. Jo šio periodo paskutiniai kūriniai rodo dailininką suvokus ir sugavus tą visiškai naują žanrą -- džiungles. Jeigu Rimša, kaip ir Paul Gauguin, susitkęs su džiunglėmis ir jų gyventojais, smaguriauja plačiomis spalvinėmis plokštumomis, Lukas, dar pagautas simbolių detalistikos, stebi džiunglių misterijos detales. Tos detalės, pagautos plataus teptuko mosto, ryškėja tik po ilgesnės kūrinio studijos. Išsitiesis jo džiunglinės tematikos vaizdas yra atsargus sustojimas prie pat slenksčio į paskendimą džiunglių misterijoje ir atspindys tam tikru sentimentaliu susižavėjimu vaizduojant džiunglių fauną ir florą. Tai mes galime nustatyti iš jo nedidelės apimties drobių. Žinant, kad Lukui įgimta operuoti ir didžiuliais kūriniais, jo didžiulės drobės džiunglių temomis turėtų būti labai efektingos.

Kodėl Lukas jaučiasi radęs daugelį atsakymų į savo ieškojimų klausimus nuvykęs Indijon, entuziastingai lankydamas indų meno galerijas, studijuodamas indų dailininkų sugebėjimą suvesti indų tautinį mistiškumą su šiuolaikinės statomais reikalavimais menui? Kas išvaduoja meną iš pavojaus tapti etnografika, jeigu ir moderniam primitivizme kultivuojamos įgimtos tautai liaudinio

meno formos? Klausimas toks opus ypatingai mūsų nūdienei grafikai.

Lukas mano, kad tūkstantmetinės indų grafikos meno tradicijos ir jų per šimtmečius kultivuota, (europiečius seniai aplenkusi), dvasia tautinėse formose vengti formalizmo ir atskleisti ten idėjinį subtilumą, nepaprastai sustvino indus savame kelyje ir jų nūdienio meno vaisiai yra natūralūs tūkstantmetinio medžio vaisiai, ne pritvirtinti dirbtiniai obuoliai prie sausos negyvo medžio šakos.

Lukas apsigyveno netoli Calcuttos, kur studijuoja indų dailę Kala - Bhavana Visva - Bharati Universitete. Tarp pirmųjų Luko paveikslų Indijoje jau radosi vienas, kurį priėmė į dailės parodą, vykstančią Rabindranath Tagorės muziejuje. Paveikslas pavadinimas: A student of Kala-Bhavane. Tai paveikslas portretinio pobūdžio. Lukas taip pat studijuoja indų peizažo meną, kuris toks pat savaimingas, koks yra ir kinų arba japonų peizažas.

Atrodo kad lietuvių liaudies meno kuklios, bet gana savaimingos apraiškos gali būti gretinamos su indų meno tradicija. Lietuvių liaudies menagėdži instinktyvus idėjingumas ir ryškiai simbolika. Lietuviams trūko tūkstantinės metų paženklinto genijaus, kuo dabar remiasi indai, idomu, ar nesuras kada nagrinėtojai to indo - europinio pereinamumo (kaip sanskrito ir lietuvių kalbos lingvistikoje) tarp indų ir lietuvių liaudies menų. Tada ta romantinė lietuvių dailininko Luko kelionė prie Gango krantų, prie indų meno paslapčių šventovių, būtų lyg instinktyvi, natūrali lietuvių pastanga sustoti ties šaltinio pradžia, ties meno vertybėmis, paženklintomis mums visiems bendru sanskritu.

Jėzus prie laiptų į kančios taurę

Vydūnas ieškojo ir rado daug peno lietuvių dvasiai ir esmės suradimo alkū indų filosofinėse vedose. Vydūno pėdsakai lyg nužengę ir lietuvių dailininkas Petras Lukas, instinktyviai ieškodamas atsakymų į nūdienos meno sviedžiamus klausimus sanskritinės pristorijos paženklintame indų mene.

"Reikia visiškai atsižadėti to, kas savyje išnešota, norint suprasti ir pasiekti rafinuotą kūrybinę ekstazę susikaupimą, kas nedaloma nuo kūrybinio proceso, reikalaujamo iš indo dailininko", rašo Lukas. "Žmogaus kūnas yra nelyginant foto kamera, atskleidžianti dvasios pasaulio vaizdus. Man atrodo, aš ilai klaidžiojau ieškodamas, kol radau tai ko ieškojau rytų saulės šaly, ir jamauno artėjančiame saulėlydyje".

Skaityk ir platink
DIRVĄ

The big
S
with us-
SERVICE

813 EAST 185TH STREET
6235 ST. CLAIR AVENUE
25000 EUCLID AVENUE
26000 LAKE SHORE BLVD.

ST. CLAIR
SAVINGS

Petras Lukas prie savo skulptūros Indėnės motina.

DEŠIMTMETIS PALMIŲ PAVĖSYJE (3)

BRONYS RAILA

Džiaugsmas ir smūgiai 1955 metais

Šalia įvairių kitų draugijų ir sambūrių, Mykolas Biržiška nuo pat pirmųjų savo atvykimo dienų pats pasiprašė būti įrašytas į Los Angeles lietuvių katalikų tada dar mažos bažnytelės parapijiečių tarpą. Jaunystėje buvęs marksininkas, socialistas, taigi anų laikų supratimu ir žinomas "bedievis", bei "parmazonas", dabar jis kone pabrėždamas, lyg kas tuo abejotų, ne kartą viešai ar privačiuose pokalbiuose sakydavosi esąs praktikuojantis katalikas. Ir tatau jis iš tikrųjų praktikavo, turbūt kiekvieną sekmadienį per daugiau nei dešimtmetį punktualiausiai gana toloku keliu atvykdamas į bažnytinės pamaldas ir atlikdamas visas kitas krikščionio kataliko pareigas, ta proga, susitikdamas ir išsišnekėdamas su visais pažįstamais. Ir nors jis tą katalikybės praktikavimą kitiems kartais pabrėžtinai primindavo, vis dėlto jo katalikiškumas buvo truputį savotiškas. Jo tolerancija kitaip manantiems ir tikintiems siekė žymiai toliau, negu šiaip normali praktikuojančių katalikų tolerancija.

Šių eilučių rašytojui kartą jis labai nuoširdžiai pasakojo, jog nejautes ir nejauchias simpatijų ypač politikuojantiems ar per daug jau "pasaulėžiūrinėms" katalikams. Visi jo ilgą gyvenimo artimiausi ir geriausi draugai vis būdavo ne katalikai ar "blogi katalikai", daugiausia liberalai ir kitokie laisvamaniai. Su jais jam būdavo įdomiau draugauti, dirbti, diskutuoti. Ir jei jis po savo marksistinio jaunystės periodo vėliau grįžęs į katalikybę, tai kad jutęs kažkokį labai stiprų vidinį raginimą jausmiskai būti ten, kur yra lietuvių tautos didžiūna, neišsiskirti iš tos giliai įsigalėjusios tradicijos. Šiuo atžvilgiu jis nebe norėjo būti maištininku ir sąmoningai stengėsi virsti "konservatoriumi".

Taigi, Mykolas Los Angeles lietuvių visuomenės ir jos sambūrių veikloje nors savo amžiumi dažniausia būdavo seniausias dalyvis, bet, populiariai sakant, pavyzdgingiausias bendruomenės narys, nuolat ir visur sukęsis jos darbe ir gyvenime, ja nepasibodėjęs, nepasitraukęs ir niekad ligi pat gyvenimo pabaigos neišėjęs į "pensiją".

Vienu požirčiu jis buvo idealiausias be krislėlio priekaišto: jis čia niekada tautiečių nerūšio, neskyrė ir nevertino pagal jų grupinius ar partinius ženklelius. Dėl to kartais net nukentėdamas, nes nemaloniai įveliamas

į tradicinius mūsų kivirčius, kai susiginčijusios grupės imdavo dėl jo plėšytis, sakydamos -- "ir Biržiška eina sumumis, ne su jumis"...

Mykolas tada susinervuodavo,

M. Biržiška savo namų Magnolia Ave. antrojo aukšto terasoje vieno pasitarimo metu su LRS Skrybiaus valdybos nariais ir su nesenai iš Europos atvykusiais dukterimi Marile ir žentu prof. Stasiu Žymantu.

bet vis su angeliška kantrybe mėgindavo aiškinti: -- "Aš neinu nei su "mumis", nei su "jumis". Aš einu pas visus lietuvius ir eisiu su visais, kur tik matysiu ar jausiu, kad atliekamas naudingas darbas Lietuvai"...

Taip Mykolas Biržiškos naujasis gyvenimas "palmių pavėsyje" ilgainiui stabilizavosi, nusistovėjo, įėjo į kasdieninės rutinos rėmus su mažytėmis viltimis kiek pagerėti, su saldinais žiomis prošvaistėmis kai kada pasidžiaugti.

Vienas iš tokių įkvepiančių ir dvasiškai stiprinančių pergyvenimų, be abejo, buvo profesoriaus 70 metų amžiaus sukaktuvių minėjimas, tokio masto, turinio ir formos atžvilgiu dar neįprastas įvykis anuometinėje Los Angeles lietuvių kolonijoje. Daugelis iš mūsų, o jų tarpe ir Mykolas, kaip žinoma, bodimės įvairių sukaktuvių dirbtinai išpūstomis ir perdėtomis prakalbų tiradomis, niekam nereikalingais pliauskalais ir visokių blia-blia-blia putomis.

Bet M. Biržiškos sukakties paminėjimas, ypač Dr. K. Almino pastangomis kruopščiai ir turiningai paruoštas, buvo visoke-

riopai skaidrus įvykis tiek sukaktuvininkui, tiek ir lietuvių visuomenei. Pasakymų žodžiai ir linkėjimai Vilniaus universiteto rektoriui in exilio buvo akademinio lygio. Apie jį kalbėjo ir jį

sveikino taip pat didžiųjų Kalifornijos universitetų bei kai kurių kolegijų atstovai. Šis įvertinimas ir švelnus respektas Mykolo žilai barzdai, aiškiai buvo matyti, teikė gaivinančio polėkio ir džiaugsmo. O nuo tada ir lietuviškoje mūsų kolonijoje, kurios didelė dalis "senųjų" ir nemaža dalis "naujųjų" ligol pro pirštus žiūrėjo į "nieko nebeuž-

dirbantį", taigi, į "nieko nebe-reiškiantį" ir skurstantį senuką, Biržiškos asmenybės vertė ir prestižas staiga pakilo. Vėliau ne viena teko girdėti pasakant: "Tik žiūrėk, kokių žymių žmonių mes dabar turime mūsų tarpe"...

O jeigu taip, tai ilgainiui derlingesnė dirva atsirado ir idėjai, kad šiaip ar kitaip Los Angeles lietuvių kolonijai derėtų savo "žymų žmogų" ne tik žodžiais, bet ir apčiuopiamiau paremti. Dr. P. Pamataičio pirmininkaujamas ir klebono kun. J. Kučingio veikliai remiamas, susidarė mišrus komitetas, užsibrėžęs tikslą, sudaryti sąlygas, kad savo ateinančių 75 metų gimtadienį lietuvių tautos veteranas galėtų lengviau, patogiau ir saugiau praleisti.

Žinoma, tuoju pat kilo ginčai ir nuomonių skirtumai: kaip paremti, kuo -- nuperkant namus, ar inventorių, ar tiesiai grynais pinigais? Po ilgesnių diskusijų, nuomonių vienybės nepasiekus, buvo nutarta surinkti kiek galima didesnę piniginę auką, profesoriui "paliekant laisvę" ją panaudoti taip, kaip jam atrodys geriausia.

Didžiąją aukų dalį sudėjo Los Angeles lietuviai ir jų organizacijos, bet apyjauriai prisidėjo ir iš kitų Amerikos bei Kanados lietuviškų kolonijų atėjusios mezliavos, -- ir galiausiai profesorius galėjo būti įteiktas keturių tūkstančių su viršum dolerių vertės čekis. Atitinkamu įnašu dar prisidėjus žentui K. Barauskui, abi šeimos 1955 metų pavasarį Magnolia alėjoje užpirkė seną dviaukštį medinį namą, kur buvo daugiau vietos sau ir dar keleta kambarių liko išnuomoti. Mykolas čia pirmą kartą Amerikoje gavo nors mažutį, bet gana jaukų mansardinio tipo kambariukštį -- atskirą "kabinetą" dirbti, rašyti, iširuoti bibliotekėle, medituoti ar įvargus palisėti. Taigi, komitetui daugiau

ar mažiau pavyko pasiekti užsi-brėžtą uždavinį: Nepriklausomybės Akto signataras dar porą metų prieš savo 75 gimtadienį galėjo saugiau ir laisviau atsikvėpti, savo dienas patogiau skirti moksliniam ir kūrybiniam darbui.

Deja, tie 1955 metai, vos spėjus persikelti į naujuosius namus, asmeniniu ir šeimyniniu atžvilgiu buvo turbūt patys skaudžiausi ir sunkiausi jo visame ilgame gyvenime. Tragiškai mirė žmona, Bronė Biržiškienė. Už poros mėnesių, širdies smūgio pakirstas, krito žentas Kazys Barauskas, vienintelis produktingas gausios šeimos duondavis. Tuoju pat labai sunkiai ilgesniam laikui susirgo dukterė Ona Barauskienė, ir Mykolas likosi vienas su trim dar mažamečiais anūkais. Gi sekančiais metais staiga atėjo žinia, kad Rytuose mirė jo labai mylėtas brolis ir artimiausias liuanistinių mokslų bendradarbis prof. Vaclovas Biržiška.

Visi gyvieji anksčiau ar vėliau mirsime, tai natūralu ir jokia naujiena. Bet čia buvo kažkas per daug, per skaudžiai, per tankiai vienoje šeimoje iš karto. Visi jautė, kad tokie neužtartai likimo smūgiai profesoriaus senatvėje buvo jam per didelės žaizdos, ir net baiminomės, kad Mykolas jų nebeatlaikys. Tai

būtų kita ir ilgesnė istorija, bet tariant keliais žodžiais: -- Mykolas šias visas artimųjų tragedijas atlaikė, pergryveno ir nugalėjo su neįtikėtina stiprybe.

Po poros metų jo gyvenimo būdas ir aplinka vėl sunormalėjo, viskas susitvarkė, kas dar galėjo susitvarkyti, ir jis toliau reguliariai dirbo dabar jau ne palmių, o geriau pasakytume "magnolijų pavėsyje".

Gal tik išoriniu atžvilgiu buvo galima pastebėti kai kurie pasikeitimai į saulėleidį: jo barzda dar balčiau pražilo, veide atsirado dar daugiau raukšlių, fiziškai atrodė sumenkęs ir liesutis. Pažvelgus nebūtum per daug nustebintas, jei kiek stipresnis vėjas tokią lengvai papūtęs pakeltų į orą... Jis pats dabar ne kartą pasiskųsdavo, kad vis daugiau ir greičiau pavargstas, kad širdis pikta maištaujanti, kad rašymas jam pasidaręs labai sunkus. Vis reikia dažniau ilsėtis, o tai esąs "labai nenaudingas laiko eikvojimas"...

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

EAST CLEVELAND—13515 EUCLID AT SUPERIOR

SAVINGS EARN

4 1/2%

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

**OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL 2:30 P. M.**

**SUPERIOR
SAVINGS**

**HOME AND REMODELING
LOANS**

IN TOWN OFFICE—6712 SUPERIOR AT E. 68TH

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. ANTIQUE, Four Roses 86 proof
Str. Burb. Whiskey 5th \$3.98
2. BARNETT Prancūziškas konjakas 5th \$4.98
3. KRON BRANNVIN AQUAVIT
švediška 5th \$3.98
4. Import. 6 metų CANADIAN
WHISKEY 5th \$3.98

5. NAPOLEON FRENCH BRANDY 5th \$3.35
6. METAXA, Graikų brandy, 90 proof 5th \$5.75
7. VAT 69 SCOTCH Whiskey 5th \$4.98
8. BORDEAUX French vine 5th \$0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

KAI RUSAI ATEINA

(IŠTRAUKA IŠ KNYGOS "WENN DIE RUSSEN KOMMEN")

ROBERT RAID

(27)

Šiandien ateinu į įstaigą ir vėl pavėlavęs. Bet nesi-rūpinu. Man dabar jau vis tiek pat. Įeinu į savo kabinetą ir netikiai savo akimis — už mano stalo sėdi Valentinas, vilkįs savo purvinu kombinezonu. Priešais jį Kliudija ir Helė. Šalia Valentino Sildas, o už jo Baranina ir Kasanskaja. Prie lango atsiremęs Herbertas, kuris man įėjus pakelia akis ir nuleidžia galvą.

Valentinas pertraukia savo kalbą ir man linkteli. Jo veidas parudavęs. Lyg ir naujas bruožas atsiradęs jo veide. Jis tęsia savo pasakojimą.

— Tada mes vykome toliau. Prie vaistinės stovėjo savininkas ir kalbėjosi su savo tarnautojais. Mes paleidome porą salvių iš savo automatų — vaistinininkas ir keli jo vyrai krito vietoje. Kiti klykdamis išbėgiojo.

— Bet kodėl jūs nudėjote vaistinininką? — paklausė Helė.

— Kodėl? Juk aš sakiau, mes užklupome miško brolių lizdą. Gaila — tik vieną tesučiupome, kuriam perrėžė pilvą. Tie pasitę banditai nudobė tris mūsų smagius vyrukus — komjaunuolius. O su vaistininku tai taip buvo — jį nudėjome, kad įvartytume visai gaujai baimės. Pats vaistinininkas čia niekuo dėtas. Likusieji ilgai prisimins NB kovotojus ir iš tolo vengs miško brolių.

Sildas pasilenka prie Valentino.

— Tai jūs šaudote, kad įgąsdintumėt gyventojus?

— Suprantama. Dažniausiai užkuriame pirtį ten, kur arčiau miško broliai prisilaiko. Keletą žmonių taip surišę spygliuota viela ir benzinu apipylę uždegėme. Pasiutusiai klauk! Mes taip pat deginame namus, sodybas, viską, kas pakliūva! Būtų galima gyvulius išvesti arba

nušauti, uždegus tvartus. Tiesiog šiurpu klausytis, kaip blyna gyvuliai ugnyje. O gal dar norit išgirsti, ką mes darome su moterimis?

Aš pertraukiau.

— Tu gerokai pasikeitęs, Valentinai. Jeigu aš gerai prisimenu, tu...

Valentinas pašoka.

— Sakai, pasikeitęs, Raidai? Ne, visai nepasikeitęs, tik daug pramokęs. Su mūsų galvijiška tauta kitaip ir negalima! Reikia ne tik žudyti, bet ir kankinti! Mes, naikinamųjų batalijonų kovotojai esame komunistų partijos ir komjaunimo gražiausias žiedas! Tą patvirtino ir draugas Stalinas. Mūsų naikinamųjų batalijonų pareiga teroruoti. Mūsų pareiga priversti mūsų bukapročius estų vyrus prie to, kad jie net pagalvoti nedrįstų apie miškus. O moterims mes išmušime bet kokius norus aprūpinti miško brolius maistu, tvarsčiais ir cigaretėmis.

Jis peržvelgia mus visus.

— Kodėl jūs taip į mane spoksot? Aš vos dvidešimties metų — taip pat noriu gyventi! Turiu žmoną ir vaiką — jie taip pat nori gyventi. Jeigu mes tų prakeiktų buožių, miško brolių ir kitokių liaudies priešų neišžudysime, tada jie ateis ir išklos visą mano šeimą. Argi tiek jums neaišku?

Virpančia ranka jis nusišluosto rasotą kaktą.

— Vienintelis dalykas, kas yra tikrai ir teisinga pasaulyje, yra komunizmas! Komunizmas turi laimėti! Kas netiki komunizmo teisingumu, tas turi būti sunaikintas. Kas nenori suprasti, kad komunizme gerovė — bus pelenais paverstas. Net jeigu to reikėtų — bus sunaikintos ištisos tautos! Mes, mes laimėsime, nes mes norime gyventi!

Jis griebiasi nagano.

— Kas iš jūsų galėtų prieštarauti?

Mes tylime.

Jis apsisuka eiti.

— Taigi. Visą išgirdote. Kitą kartą jums daugiau papasakosiu. Netrukus vėl išvykstame į medžioklę. Galimas daiktas ir šiandien linksmybių mums nepritruks.

Jis išeina. Baranina, Kasanskaja ir Kliudija jam iš paskos.

★

Dar vis nepakeliamai trokštu. Net vakarais neatvėsta. Jaučiuosi toks pavargęs, nusiviręs. Toks diena iš dienos įtempimas baigia išstiepti mano nervus. Aš stengiuosi susivaldyti ir kartais įsitikinu, kad galiu. Bet palikęs vienas jaučiuosi esąs silpnas ir nekantrus. Žinau, kovoti už savo gyvybę yra beviltiška. Tačiau savo uždavinius turiu atlikti! Bent tiek, kiek galėsiu. Tada kitas stas mano vietoje. Juk niekas nėra nepaaimomas, bet gi ir niekas iš mūsų neturi teisės prarasti nervų ir suknibti!

Prie durų skambina. Nekantriai ir trukčiojant. Išsitraukiau savo ginklą, su kuriuo savaitėmis jau nesisikiriu. Atidarau duris. Prieš mane Helė. Jos veide raudonos dėmės. Ji užduos.

— Atsiprašau, kad taip vėlai, drauge Raidai. Aš tik norėjau...

— Prašau vidun, Hele. Sėskis. Kas atsitiko?

— Prašau, pone Raidai, gelbėk mano vyrą! Padėk mums!

— Kodėl? Jis pašauktas į karo tarnybą?

— Kokiu būdu aš galiu čia padėti, Hele?

— Pone Raidai! Tu tiek žmonių pagelbėjai! Mes irgi nesame komunistai. Nenoriu, kad mano vyras būtų nutrenktas į Rusiją. Tu gali, Raidai, būk žmogus!

— Tu taip manai, Hele?

— Aš žinau! Tu išgelbėjai Jurą, padėjai pasišalinti Silvijai, Margitai, Lindai!

— Iš kur pas tave tokios nesąmonės, Hele?

— Užtenka vaidinti, Raidai! Jau ištisi metai, kaip vienas kitą pažįstam. Aš nesu tokia kvaila, kaip pats galvotum. Kiekvienam juk aišku, kas tuos kitus išgelbėjo. Padėk man!

Užsidegu cigaretę ir žiūriu jai į akis.

— Gal būt aš ir galiu šį tą, Hele, bet juk tu žinai — aš rizikuoju savo galva! Rytą išduosiu tavo vyrui pažymėjimą — jis galės keletą dienų ramiai praleisti, o paskui tegu dingsta. Su tuo pažymėjimu jis netgi galės iš miesto pasišalinti. Paklausk tu jo ar jis neprisijungtų prie kurios kovotojų grupės?

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

Dr. J. Mačys

Naujas gydytojas

Clevelando lietuvių kolumna praturtėjo dar vienu gydytoju. Iš Columbus pas

mus persikėlė žymus moterų ligų specialistas ir prietęs radiologas Dr. Juozas Mačys. Apsigyveno naujosios lietuvių parapijos ribose, 17902 Nottingham Rd.

Dr. J. Mačys gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr. Medicinos mokslus baigė Kaune ir dirbo Raud. Kryž. ligoninėje. Vėliau buvo paskiriamas Akušerijos ir Ginekologijos klinikon jaun. asistentu. Veržlus jaunas daktaras nesitenkino vien savame krašte įgytomis medicinos žiniomis, bet buvo išvykęs pasitobulinti užsienin. Studijavo Zuricho, Frankfurto ir Paryžiaus Universitetuose. Grįžęs Lietuvon profesoriavo Vyt. Didž. Univ. Medicinos fakultete. Antrosios bolševikų okupacijos metu pasitraukė Vokietijon ir dirbo UNNRA bei IRO globajamose ligoninėse. Amerikon atvyko 1949 metais. Išlaikęs Ohio valstijoje reikalaujamus egzaminus, apsigyveno su šeima Columbus mieste, kur vertėsi gydytojo praktika. Daktaro Mačio sūnus studijuoja mediciną, o dukterė chemiją.

Linkime daktarui J. Mačiui geriausio pasisekimo naujoje aplinkoje.

• Lietuvos Kanklės, mūsų jaunųjų kanklininkų pastangomis įgrota kanklių muzikos plokštelė susilaukė labai gražių atsiliepimų. Ją perka ne vien lietuviai, bet ją gėrasi dovanų gavę amerikiečiai ir kitų tautybų žmonės.

Kanklininkų vadovė p. Ona Mikulskienė jau yra gavusi eilę laiškų, kuriuose reiškiamas padėka ir pasigrožėjimas taip puikiai atlikta lietuviškų melodijų reprezentacija.

• Vytautas Staškevičius, Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos tėvų komiteto pirm., praeitą savaitgalį lankėsi Toronte Lietuvos Kanklės plokštelių reikalais.

• Kas pasigenda blizgučio (sagties), pamesto sol. G. Vasiliauskienės koncerto metu šv. Jurgio parapijos salėje, galite atsiimti Dirvoje darbo valandomis.

PARDUODAMAS NAMAS

Prie E. 185 gt., naujas, 2 šeimų, mūrinis. 18702 Maskoka. Teirautis vakarais tel. HE 1-6738. Apžiūrėti šeštadieniais ir sekmadieniais. (113, 114, 115)

Išnuomojama patalpa

E. 185 gt. La Salle teatro (Lithuanian Village) pastate. 520 kv. pėdų, pilnas rūšys. Tinkama patalpa bet kokiame biznui ar raštinei. Centrinė prekybos vieta. Teirautis EX 1-1143 arba ER 1-4732.

UŽDIRBK...

4%

Society NATIONAL BANK

PILNO PATARNAVIMO BANKAS

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 12 D. Neringos skaudžių tunto tėvų komiteto rengiamas balius ir madų paroda šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 12 D. Naujosios parapijos salėje antrasis kultūrinės talkos koncertas, tos salės pianinui įgyti. Globoja Vyčių kuopa.

SPALIO 19 D. Lithuanian Village Bendrovė rengia balį.

LAPKRIČIO 9 D. ALT Clevelando Sk. ruošiamas 1863 m. sukilimo minėjimas, šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 23 D. Kariuomenės šventės minėjimas šv. Jurgio parapijos salėje. Ruošia LVS Ramovė.

GRUODŽIO 29 D. Lit. Vysk. M. Valančiaus mokyklos kalėdinė eglutė.

SAUSIO 5 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos kalėdinė eglutė.

SAUSIO 11 D. 1964 -- Korp! Neo-Lithuania tradicinis balius.

SAUSIO 18 D. Lietuviams Budžiams remti valdyba ruošia blynų balių-vakarą šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 8 D. LTM Čiurlionio Ansamblio metinis koncertas - balius šv. Jurgio parapijos salėje.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

NAUJOS IDĖJOS
NAUJAI ERAI
APDRAUDA?

Pasitink

NATIONWIDE

dėl naujų idėjų!

- ☐ AUTOMOBILIŲ APDRAUDA
- ☐ NUO GAISRO APDRAUDA
- ☐ GYVYBĖS APDRAUDA
- ☐ NAMŲ SAVININKŲ
- ☐ MOKSLO
- ☐ PASKOLŲ
- ☐ NELAIMIŲ IR LIGOS
- ☐ PENSIJOS

Nationwide turi naujų idėjų jūsų apsidraudimui, kad išpildžius bet kurį apdraudos reikalavimą už jus įmanomą mokestį. Patikrinkite jus įdomiausią planą ir kontaktukite:

L I E T U V Ų
JUOŽA BALNIŲ
(JOSEPH BROOKS)
5359 Decker Rd.
No. Olmstead, Ohio
Telef. 777-2155

NATIONWIDE
Nationwide Mutual Insurance Co.
Nationwide Life Insurance Co.
Nationwide Mutual Fire Insurance Co.
home office: Columbus, Ohio

Sutaupos deponuotos iki spalio 10 d. suteiks jums procentus nuo spalio 1 d. pagal dabartinę ratą 4% metams, jei deponuojama pilniems metams — 3½% už likusį metų laiką, o ne mažiau kaip metų ketvirčiui.

JUOZO KRUMINO
ROMANĄ

ŠEŠTASIS MEDIS
galite įsigyti Dirvoje.
Kaina 2 dol.

Knygą išleido Nida Londone. (1, Ladbroke Gardens, London, W. 11). 367 psl.

IŠNUOMOJAMAS
5 KAMBARIŲ
BUTAS

virš Superior Savings
& Loan Assn. patalpų,
East 68 ir Superior Ave.
kampas.

Teirautis telefonu:
HE 1-2497

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS
SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U.S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce
Cosmos Parcel Express Corp.
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR
Marquette Gift Parcel Service
2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629
Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Siai įmonei vadovauja ir greitai patarnavimus atlieka, turį daugelio metų siuntinių siuntimo srityje patirtį, EDVARDAS ŽUKAUSKAS ir VYTAUTAS ŽUKAUSKAS.

Kalėdiniai maisto siuntiniai iš JAV ir Danijos dabar siunčiami papigintomis kainomis.

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!
KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI
PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NES DIVIDENDŲ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.
41/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NES IŠ TO PRAGYVENA.

**ST. ANTHONY SAVINGS
& LOAN ASSN.**

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.
JUOZAS F. GRIBAUŠKAS,
sekretorius

Chicago Phone: 242-1395; Suburban Phone: 656-6330

AR PATOGIAU GYVENTI SU ELEKTRA?

Papasakokite mums ir galėsite patekti į penkių šeimų eilę, kurių nuomonės bus spausdinamos šiame laikraštyje.

Ar mes turime papasakoti, kaip jūsų šeima džiaugiasi elektriniais reikmenimis? Jei jūsų nuomonė bus atrinkta, ji pateks į šį laikraštį, o autorius gaus dovanų West Bend "Fiesta" automatinių elektrinių kavos virduklį. Nuomonių atranka bus daroma trijų narių komisijos.

Nuomonės bus patalpintos į sekančių savaitių bėgyje. Užpildykite šį skelbimą ir siųskite į Dirvą!

Prašome užpildyti sekančius klausimus ir siųsti:

DIRVA
6907 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND, OHIO, 44103.

- (1) Šeimos dydis: Kiek vaikų:
(2) Pažymėkite vieną: vienos šeimos namas ☐ 2 šeimų ☐ butas ☐
(3) Pažymėkite elektrinius reikmenis, kuriuos naudojate ir apytikriai kiek metų:

ELEKTR. REIKMENYS (pažymėkite METŲ kuriuos) SKAICIUS

Elektrinė plyta		
Elektrinis džiovintuvas		
Automatinė skalb. mašina		
Šaldytuvas		
Indams plauti mašina		

(4) Pažymėkite skaičių mažųjų reikmenų, kaip pav. duonai šildytuvus, laikrodžiai, elektr. antklodė, radijo, TV, ir kt. (pažymėkite skaičių).

mažiau nei 5	
5-10	
10-15	
15-20	
virš 20	

- (5) Elektrinė reikmenė, kuria mes daugiausia džiaugiamės yra
(6) Manome, kad praktiškiausia elektrinė reikmenė yra mūsų
(7) Paskutinį kartą pirkome šią elektrinę reikmenę
(8) Mūsų nuomonė apie "Elektrinį Gyvenimą" yra būdinga todėl, kad

PAVARDĖ:
ADRESAS:
MIESTAS: ZONA:
TELEFONAS:

KAS IR KUR?

• Solistės Aldonos Stempuzienės koncertan bilietus galima iš anksto įsigyti Karvelio Prekybos Namuose, 2715 W. 71 St., telef.: 471-1424 ir Marginiuose, 2511 W. 69 St., telef. PR 8-4585. Koncertas ruošiamas Santaros-Sviesos Federacijos įvyksta spalio 26 d., 8 val., Jaunimo Centre.

• K. Žukauskas, veiklus visuoje, satyros žurnalo Pelėdos redaktorius ir leidėjas, su šeima rugsėjo 30 d. apleido Kanadą. Į Kaliforniją, naująją savo gyvenvietę, kartu su savim perkelia ir Pelėdos peryklą.

• Mokytoja Elvyra Narutienė yra pakviesta Chicago Dariaus-Girėno šeštadieninėje lituanistikos mokykloje dėstyti lituanistinius dalykus.

E. Narutienė yra patyrusi ir darbšti mokytoja, veikli organizatorė ir visuomenininkė. Sėkmės šioje mokykloje.

• Vanda Stankus-Panavaitė jau baigė įdainuoti naują 10 įvairių šokių muzikos plokštelių SUTEMU GARSAI. Plokštelė buvo įdainuota ir dabar jau baigiama spausdinti pas RCA, grojant vienam iš geriausių rekordavimo orkestrui (18 žmonių) ir pritariant vyrų TRIO. Plokštelės įgrotos HI-FI ir Stereophonic.

• Vida ir dr. Rimas Gaškai rugsėjo mėn. 22 d. atšventė savo dukters Indrės Irenos krikštinę.

Krikšto tėvai buvo Vida Bandienė iš Haiderbergo,

"PUBLIC SERVICE" APIE ARMONIENĖS KNYGĄ

Pietų Australijos valstybės tarnautojų sąjungos Adelaidėje leidžiamo žurnalo "Public Service" rugsėjo mėnesio numeryje tilpo straipsnis, plačiai apsaikojas ir palankiai įvertinas B. Armonienės knygą anglų kalba "Palik savas ašaras Maskvoje".

Recenzentas pažymėjo, kad draugijos biblioteka turinti Armonienės veikalą, -- vieną iš trijų tos knygos egzempliorių, esamų Pietų Australijoje. Tai esanti dovana adelaidiško J. Lapšio, gavusio knygas iš savo bičiulio J. J. Bachuno, Sodus, Mich.

Knyga apibūdinama "aštrių pakalvinimų sovietiniam režimui", gi pati autorė skaitytojui pristatoma kaip tvirtu būdu lietuvių, pajėgusi per 20 metų pakelti skurdą, kalvinimą ir kančią šalame Sibire, kur ji, drauge su mažamečiu sūnumi, sovietų buvo deportuota iš Lietuvos 1941 metais. (mp)

Vokietijos ir inž. Česlovas Mickūnas iš Bostono.

Krikštynų vaišės praėjo puikioje nuotaikoje naujoje Gaškų rezidencijoje Midlande, Mich.

HAMILTON

* "AUKURAS", MENO MĖGĖJŲ sambūris, vadovaujamas aktorės E. Dauguvietytės - Kudabienės, ruošiasi po naujų metų pastatyti K. Binkio "Atžalyną".

* DETROITO DRAMOS TEATRAS, kviečiamas šalpos fondo komiteto, spalio 19 d. suvaidsins "Gatvės vaiką". Teatrui jau eilę metų vadovauja režisorė Z. Arlauskaitė - Mikšienė. Laukiama daug svečių iš arti ir toli.

* ST. BAKŠYS nenuilstamai dirbdamas Lietuvių Namų vajuos darbą, per pusrėčių metų yra sutelkęs apie 125,000 dolerių.

Chicago Lietuvių Taryba su svečiais rugsėjo 21 d. Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovės patalpose svarstė spalio 20 d. konferencijos suruošimą.

V.A. Račkausko nuotrauka

ROCHESTER

G. VASILIAUSKIENĖS KONCERTAS

Spalio 12 d., šeštadienį, įvyksta viešnios iš Australijos, solistės Genovaitės Vasiliauskiene koncertas. Jį rengia vietinis L. V. S. "Ramovės" skyrius. Solistė jau savo pirmuose koncertuose šiame krašte susilaukė didelio pasisekimo ir susidomėjimo laukiama ir rochesteriečių, kurie turės retą progą išgirsti šios lietuvių reprezentantės iš tolimosios Australijos. Solistė išpildys keliolika savų ir svetimų kompozitorių dalykų. Jai akomponuos žinoma australietė koncertinė pianistė Dorothy Oldham, kuri solo skambins kelis kūrinus, jų tarpe ir K. Čiurlionio.

Koncertas įvyksta Šv. Jurgio parapijos salėje, 19 val. 30 min. Visi rochesteriečiai ir taip pat iš artimesnių lietuviškų kolonijų gyventojai ramovėnų kviečiami gausiai dalyvauti.

• Rugsėjo 29 d. Rochesterio Dramos Mėgėjų Būrelis turėjo savo metinį susirinkimą, kurį atidarė valdybos pirmininkas Juozas Jurkus, pakviesdamas pirmininkauti rašytoją Jurgį Jankų ir sekretoriauti Reginą Gaidytę. Šių metų sezono buvo pastatyta V. Alanto "Buhalterijos klaidą", kuri su pasisekimu buvo suvaidsinta vietoje. Dėl išvykų į kitas lietuviškas kolonijas yra dar tariamasi. Taip pat būrelis praeitais metais surengė Vitalio Žukausko rečitalį. Po pasikeitimų nuomonėmis ir pasiūlymų ateičiai buvo išrinkta nauja būrelio valdyba, kuri tuojau savo pirmame posėdyje pasiskirstė pareigomis: pirm. Kostas Mačiulis, vicepirm. Ona Adomaitienė, išd. Vladas Malauskas, sekr. Kęstutis Miškinis ir techn. ikiniams reikalams narys Ramūnas Bliudnikas. Režisorių ir toliau pasilik prof. Vlada Sabalienė. Po susirinkimo įvyko arbatėlė, kurioje visi dalyviai praleido, jaukiai laiką.

• Lietuvių Bendruomenės choras jau pradėjo darbą ruošdamasis lapkričio mėn. 9 d. Radijo Klubo vakarui, kuriame jis kartu su miesteto Telefono Kompanijos choru atliks programą. Choriui vadovauja Jonas Adomaitis. km.

LOS ANGELES LIETUVIŲ ŽINIOS

RUDENS BALIUS

Los Angeles lietuviškoji visuomenė turės progą puikiai pasilinksinti ir atitrūkti nuo kasdienybės dėka birutininkių ruošiamo didžiulio Rudens Baliaus, kuris įvyks spalio 26 d., šeštadienį, 8 val. vak. Nicholas Auditorium, 2308 W. 3rd St., Los Angeles, Cal.

Vakaro programą išpildys nesenai atvykęs iš Venezuelos ir čia apsigyvenęs solistas Antanas Pavasaris. Dainavimo karjerą pradėjo jau būdamas 15 m. amžiaus parapijos chore. Vokietijoje dalyvavo Čiurlionio ansamblyje atlikdamas solo partijas. Porą metų studijavo Stuttgarto konservatorijoje, kur profesorių buvo pripažintas kaip vienas geriausių tenorų. Emigracijos ban-

Sol. Ant. Pavasaris

gai nubloškų į Venezuelą, toliau tęsė dainavimo studijas įstodamas į Caracas Konservatorijos operos klasę, kurią baigė geriausiais pažymiais. Mokyklos vadovybė, pastebėjusi jo nepaprastus gabumus, dar jam nebaigus konservatorijos, leido operose išpildyti solo partijas. Dainavo daugelyje operų, o televizijos ir radijo programų suruoštuose konkursuose laimėdavo pirmąsias premijas.

Persikėlęs gyventi į Kaliforniją, A. Pavasaris Los Angeles lietuviams pasirodys jau trečią kartą su nauju repertuaru.

Solistui akomponuoja Raimonda Apeikytė, gerai pažįstama kaip gabi jauna pianistė. Muziką studijuoja garsioje Immaculate Heart Kolegijoje, kur muzikos

AUKOS DIRVAI

J. Rastenis, Cleveland	10,00
Dr. J. Ramunis, Victoria ...	10,00
VI. Kalytis, Great Neck	10,00
M. Manomaitis, Boston	10,00
Dr. St. Ankudas, Baltimore ..	5,00
S. ir K. Šeputos, Detroit ...	5,00
N. Miškinis, Detroit	5,00
A. Ružancovas, Danville	2,00
P. Dalinis, Detroit	5,00
VI. Janušauskas, Montreal ..	1,00
M. Uhlianuk, Armada	10,00
J. Smetona, Cleveland	10,00
A. Pimpé, Chicago	10,00
Ad. Stacina, So. Bend	2,00
A. Simutis, Laurelton	10,00
V. Žebertavičius, Detroit ..	5,00
Dr. Pr. Jaras, Highland ...	10,00
Dr. A. Miliauskas, Eastlake ..	7,50
J. Kralikauskas, Newark ...	10,00
Parama, Chicago	10,00
L. Surkevičius	1,00
A. Baltrukonis Fairview pk. ...	10,00
Dr. T. Palionis, Madison ...	5,00
V. Dabrila, Worcester	2,00
Dr. R. Sidrys, Strestos	5,00
A. D., Chicago	10,00
A. Rukas, Chicago	5,00
N. Linkevičiūtė, Chicago ...	2,00
K. Rūkas, Elmwood	1,00
J. Liorentas, Chicago	3,00
A. ir B. Blaževičius, Bristol ..	10,00
P. Šukis, Cleveland	5,00

Pianistė Raimonda Apeikytė

mokytojų yra aukštai vertinama. Šokiams gros Mykolas Krafto orkestras. Bus leidžiamos laimėjimui dovanos.

Gautą baliaus peną birutininkės paskirsto į vargą patekusiems lietuviams Sibire ir Lietuvoje šelpiti. Todėl kiekvienas atsilankęs į šį balių turės progą ne tik gražiai praleisti laiką, bet ir netiesioginiai padėti savo broliams anapus geležinės uždangos. (se)

Tautinių juostų ir rūbų audėjos Joanos Prišmantienės su Stanislovu Jurku sutuoktinių vaišės Chicagoje. Sėdi iš kairės: Kun. Vaclovas Paulauskas -- suteikęs moterystės sakramentą, jaunieji Stanislovas ir Joana Jurkai, Stovi: p. Baškauskienė, M. Pėteraitienė -- puotos pravedėja ir solistė, St. Paškuvienė.

SUSIPAŽINKIME SU AUSTRALIJOS LIETUVIŲ GYVENIMU!

Solistės G. VASILIAUSKIENĖS ir pianistės D. OLDHAM koncertų proga verta iš arčiau pažvelgti į Australijos lietuvių gyvenimą, jų visuomeninę veiklą ir pastangas lietuviškame darbe. Australijos lietuvių pažinsime įsigyje

JUOZO J. BACHUNO išleistą knygą

BLEZDINGELĖS PRIE TORRENTO

(KAINA 2 DOL.)

ar

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ

METRAŠT!

(KAINA 10 DOL.).

Abu leidinių galite įsigyti užsisakydami juos Dirvoje.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

MOKAME

4 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.